

HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARINA İLİŞKİN ALGILARI

Yrd. Doç. Dr. Arzu Akcan
Akdeniz Üniversitesi
arzu@akdeniz.edu.tr

Şeyma Demiralay
Akdeniz Üniversitesi
bsgseyma@gmail.com

Özet

Çocuk istismarı ve ihmaline ilişkin önlemlerin alınabilmesi ve erken tanılanabilmesi için hemşire adaylarının eğitimlerinin planlanmasında kendilerinin çocuk istismarı ve ihmali konusundaki algıları önemli yer tutmaktadır. Bu çalışma hemşirelik bölümü öğrencilerinin çocuk ihmal ve istismarına ilişkin algılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın örneklemini toplam 679 hemşirelik bölümü lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Öğrencilerin %27'si erkek, %69.1'i ilde doğmuş, %79.4'ü çekirdek aileye sahip, %17.5'i sigara kullanmaktadır. Öğrencilerin %5.3'ü geçmişte istismara uğradığını belirtmiştir. İstismar/ihmal davranış/durum örneklerine doğru yanıt verme oranı %22.2 ile %85.1 arasında değişmektedir. İstismar/ihmale ilişkin düşüncelerde ise kararsızların oranı %8.9 ile %41.9 arasında değişmektedir. Öğrencilerin %36.5'i hiçbir anne babanın kendi çocuğuna zarar vermeyeceği düşüncesine sahiptir. Ancak %87'si de istismara uğrayan çocuk için mahkemede tanıklık yapmaktan kaçınılmaması gerektiği ve sağlık çalışanının istismara uğradığından şüphelendiği çocuğu mutlaka yasal organlara bildirmesi gerektiği düşüncelerine sahiptir. Sonuç olarak hemşirelik bölümü öğrencilerinin eğitim müfredatında çocuk istismarı ve ihmaline yönelik derslerin olması ve bu konudaki duyarlılıklarının artırılmasına yönelik uygulamaların yapılması önerilebilir.

Anahtar Sözcükler: Hemşirelik, çocuk, istismar.

PERCEPTIONS OF DEPARTMENT OF NURSING STUDENTS ON CHILD NEGLECT AND ABUSE

Abstract

The perception of nurse candidates on child abuse and neglect is important in the planning of the their training to get prevention and early diagnosis of child abuse and neglect. This study is carried out in order to determine the perceptions of nursing students on child neglect and abuse. The sample of the study consist of 679 undergraduate students in the nursing department. 27% of the students are male, 69.1% of them are born in a city, 79.4% of them had nuclear families and 17.5% of them are smoking. 5.3% of the students stated that they had been exploited in the past. The rate of responding to abuse / neglect behavior / situation samples varies between 22.2% and 85.1%. The percentage of undecided thoughts about abuse / neglect ranges from 8.9% to 41.9%. 36.5% of the students think that no parent will harm their own children. However, 87% of them believe that it is required to avoid witnessing in the court for the abused child and the health worker should inform the legal bodies the child who is suspected of being exploited. As a result, it can be suggested that the nursing department students have lessons for child abuse and neglect in the curriculum of the education and get practices for increasing their sensitivity in this subject.

Keywords: Nursing, child, abuse.

GİRİŞ

Çocuğun büyüme ve gelişmesini olumsuz yönde etkileyen her türlü davranış çocuk istismarıdır. Başka bir ifadeyle 0-18 yaş grubundaki çocuğun kendisine bakmakla yükümlü kişi veya kişiler tarafından zarar verici olan, kaza-dışı ve önlenemez bir davranışa maruz kalması çocuk istismarı olarak tanımlanmaktadır (Polat, 2007). Çocuk istismarı fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar olarak incelenir (Polat, 2007; İnsan Hakları Derneği, 2008). İhmal ise çocuğa bakmakla yükümlü kişinin bu yükümlülüğünü yerine getirmemesi, çocuğu fiziksel ya da duygusal olarak ihmal etmesidir. Beslenme, giyim, tıbbi gereksinimler, duygusal ihtiyaçlar veya optimal yaşam koşulları için gerekli ilgiyi göstermeme şeklinde tanımlanmaktadır (Polat, 2007). İhmal ve istismarın farkını ortaya koyan en temel nokta ihmalin pasif, istismarın ise aktif bir davranış şekli olmasıdır (Tıraşçı ve Gören, 2007).

Dünya Sağlık Örgütü'nün bildirdiğine göre yetişkinlerin 1/4'i çocukken fiziksel istismara uğramaktadır. Yine yetişkin kadınların 1/5'i, erkeklerin ise 1/13'i çocukken cinsel istismara maruz kalmaktadır (World Health Organization [WHO], 2016). Türkiye'de Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması (2010) sonuçlarına göre okul, aile vb. ortamlarda 7-18 yaş grubu çocukların %25'i ihmale, %43'ü fiziksel istismara, %51'i duygusal istismara ve %3'ü cinsel istismara maruz kalmaktadır. Sofuoğlu ve arkadaşlarının (2014) İzmir, Denizli ve Zonguldak'ta 7540 çocukla yaptıkları çalışmada 11, 13, 16 yaş grubunda tüm yaşam boyu yaşanan psikolojik ve fiziksel olumsuz çocukluk çağı deneyimleri ve ihmal sıklığı sırasıyla %70.5; %58.3; %42.6, son bir yıldaki sıklıklar ise sırasıyla %62.7; %46.0; %37.5 olarak saptanmıştır. Psikolojik olumsuz çocukluk çağı deneyimleri, kırsala göre şehirde yaşayanlarda, ihmal kızlarda ve fiziksel olumsuz çocukluk çağı deneyimleri erkeklerde daha yüksek oranda saptanmıştır (Sofuoğlu ve diğ., 2010).

Çocuk ihmali ve istismarının önlenmesinde multidisipliner ekip yaklaşımı sergilenmesi gerekmektedir. Bu ekip içinde sosyal hizmet uzmanlarına, doktorlara, hemşirelere, öğretmenlere, çocuk gelişim uzmanlarına önemli görevler düşmektedir (Tıraşçı ve Gören, 2007). Özellikle sağlık personelinin bilgisizliği hastane ortamına gelen olguların atlanmasına neden olmaktadır. Bu nedenle çocuk istismarı ve ihmali konularında sağlık personelinin, psikologların, sosyal hizmet uzmanlarının ve eğitimcilerin bilgilendirilmesi çok önemlidir (Polat, 2007). Ancak ne yazık ki sağlık çalışanlarının çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili yeterince bilgisinin bulunmadığı görülmüştür (Akgün Kostak ve Vatanser 2015; Burç ve Gündüç Tüfekçi 2015; Gölge, Hamzaoğlu ve Türk, 2011; Işık Metinyurt ve Yıldırım Sarı, 2016; Poreddi ve diğ., 2016; Yılmaz, 2015). Gölge ve arkadaşlarının (2011) yaptığı bir çalışmada, hekimlerin %54.1'i, hemşire-ebelerin %62.3'ü öğrenimleri sırasında çocuk istismarı konusunda eğitim aldıklarını, mezuniyet sonrasında ise sadece hekimlerin %14.7'sinin, hemşire-ebelerin ise %29.7'sinin eğitime katıldıkları, aynı zamanda hekimlerin %19.6'sının, hemşire-ebelerin ise %28.3'ünün seminer veya toplantıya katıldıkları saptanmıştır. Meslek yaşamları süresince hekimlerin %43.8'inin, hemşire-ebelerin ise %36.2'sinin çocuk ihmali ve istismarı olgusuyla karşılaştıkları bildirilmiştir (Gölge ve diğ., 2011). Bir devlet hastanesinde görev yapan sağlık çalışanlarının çocuk ihmali ve istismarı konusunda farkındalık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada sağlık profesyonellerinin % 59.1'inin lisans öğrenimi sırasında çocuk istismar ve ihmali konusunda eğitim almadığı, %98.2'sinin mezuniyet sonrasında bu konuda herhangi bir sertifika eğitimine katılmadığı, % 82.7'sinin daha önce istismar şüphesi ile karşılaşmadığı belirlenmiştir (Işık Metinyurt ve Yıldırım Sarı, 2016). Yılmaz'ın (2015) hastanede çalışan hemşirelerle yaptığı çalışmasında hemşirelerin sadece %18.3'ü öğrenciliği sırasında çocuk ihmali ve istismarı konusunda bilgi aldıklarını belirtmiştir. Katılımcıların %12.6'sı ise çalışma süresi boyunca bu tür olgularla karşılaştıklarını iletmiştir (Yılmaz, 2015).

Multidisipliner bir yaklaşımla ele alınması gereken çocuk istismarı ve ihmalinin önlenmesi, tanısı ve tedavisi konusunda hemşireye önemli etik, ahlaki ve hukuki sorumluluklar düşmektedir. Hemşire gerek koruyucu gerekse tedavi ve rehabilite edici alanda çocuk ve aileyle ilk karşılaşan meslek üyesi olma özelliği ile anahtar konumdadır. Ayrıca sağlam çocuk izlemlerinde, çocuğun hastane ortamında tanılama, tedavi ve rehabilitasyonu sırasında çocuğu ve aileyi daha uzun süre gözlemleyen sağlık personeli olması sebebiyle hemşire, istismar ve ihmal olgularını belirlemede önemli role sahiptir (Erzurumluoğlu ve Gözen, 2014). Hemşireler çocukları, gençleri ve yetişkinleri etkileyen bozukluklara aşina olmalıdırlar. Bunun için tanımlayabilecek bilgiye sahip olmaları gerekir. Acil servislerde ya da birinci basamak sağlık kuruluşlarında istismar nedenli yaralanmalarla yaygın bir şekilde karşılaşılır. Ancak bunlar tanılanmaz. Akut dönemde hızlıca bunu tanılamak, bu çocukların bakımını

kolaylaştırmak ve yaşamının geri kalanında bu deneyimin etkisini en aza indirmek gerekir (Caneira ve Myrick, 2015). Çocuk istismarı ve ihmaliyle ilişkin önlemlerin alınabilmesi ve erken tanılabilmesi için hemşire adaylarının eğitimleri sırasında bu konu hakkında bilgilendirmeleri ve olumlu bir tutum geliştirmeleri çok önemlidir. Böyle bir eğitim planlanmasında da hemşire adaylarının çocuk istismarı ve ihmali konusundaki algıları önemli yer tutmaktadır. Bu çalışma hemşirelik bölümü öğrencilerinin çocuk ihmal ve istismarına ilişkin algılarını belirlemek amacıyla planlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Bu çalışma hemşirelik bölümü öğrencilerinin çocuk ihmal ve istismarına ilişkin algılarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi ve Antalya Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin tümü (N=916) araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmeyerek evrenin tümüne ulaşılması planlanan çalışmada araştırmaya katılmayı kabul eden 679 öğrenciden veri elde edilmiştir.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, konuyla ilgili araştırma ve literatür bilgilerinden yararlanılarak, araştırmacılar tarafından oluşturulan "Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Çocuk İhmal ve İstismarına İlişkin Algıları Anketi" ile toplanmıştır. Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Çocuk İhmal ve İstismarına İlişkin Algıları Anket formu oluşturulurken üç uzman görüşü alınarak gerekli düzeltmeler yapılmış olup, araştırmada kullanılmadan önce örneklem dışından 10 kişiye ön uygulaması yapılmıştır. Anket formu kişisel bilgiler, davranış/durum örnekleri ve istismar/ihmale ilişkin düşünceler bölümlerinden oluşmaktadır. Kişisel bilgiler başlığı altında cinsiyet, yaş, doğum yeri, aile tipi, gelir durumu, sigara/alkol kullanma ve geçmişte istismara uğrama durumu ile ilgili 12 soru bulunmaktadır. Davranış/durum örnekleri başlığı altında istismar ve ihmale ilişkin bilgileri içeren 12 soru, istismar ve/veya ihmale ilişkin düşünceler başlığı altında ise 9 soru yer almaktadır. Anket formu toplam 33 sorudan oluşmaktadır. Yanıtlar çoktan seçmelidir. Öğrencilerle bir kez görüşülmüştür ve anket öz bildirimleri doğrultusunda doldurulmuştur.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmanın verileri SPSS 18.0 paket programında değerlendirildi. Araştırmanın değişkenleri için tanımlayıcı istatistikler yapılmış; sayı ve yüzdeler alınmıştır.

Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan onay ve Akdeniz Üniversitesinden kurum izni alınmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamına alınan hemşirelik bölümü öğrencilerinin yaş ortalaması 20.8 ± 1.54 olup, %73'ü erkektir. Öğrencilerin %69.1'inin ilde doğduğu, %42'sinin doğduğu yerin Akdeniz Bölgesi'nde bulunduğu, %79.4'ünün çekirdek aileye sahip olduğu, %73.5'inin gelirinin gidere denk olduğu, %17.5'inin sigara, %13.7'sinin alkol, %6.3'ünün ise sürekli ilaç kullandığı, %47.8'inin 2.50-2.99 arasında akademik başarı ortalamasına sahip olduğu, %31.7'sinin 3. sınıf öğrencisi olduğu, %5.3'ünün daha önce istismara maruz kaldığı ve bu öğrencilerin %33.3'üne tanıdığı biri tarafından istismar uygulandığı belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1 : Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri

Özellikler	Sayı	Yüzde
Cinsiyet		
Kız	496	73.0
Erkek	183	27.0
Doğum yeri		

İl	469	69.1
İlçe	174	25.6
Yurtdışı	13	1.9
Cevap yok	23	3.4
Bölgeler (n=643)		
Akdeniz	270	42.0
Güneydoğu	94	14.6
İç Anadolu	85	13.2
Ege	62	9.7
Marmara	51	7.9
Doğu	44	6.8
Karadeniz	37	5.8
Aile Tipi		
Çekirdek	539	79.4
Geniş	117	17.3
Parçalanmış	20	2.9
Cevap yok	3	0.4
Gelir Durumu		
Gelir giderden az	103	15.2
Gelir gidere denk	499	73.5
Gelir giderden fazla	62	9.1
Cevap yok	15	2.2
Sigara Kullanma Durumu		
Kullanıyor	119	17.5
Kullanmıyor	560	82.5
Alkol Kullanma Durumu		
Kullanıyor	93	13.7
Kullanmıyor	586	86,3
Sürekli İlaç Kullanma Durumu		
Kullanıyor	43	6.3
Kullanmıyor	628	92.5
Cevap yok	8	1.2
GANO		
1.79 ve altı	2	0.3
1.80-1.99	11	1.6
2.00-2.49	161	23.7
2.50-2.99	324	47.8
3.00 ve üstü	155	22.8
Cevap yok	26	3.8
Sınıf		
1	182	26.8
2	155	22.8
3	215	31.7
4	127	18.7
Daha önce istismara maruz kalma durumu		
Maruz kalan	36	5.3
Maruz kalmayan	636	93.7
Cevap yok	7	1.0
İstismarı uygulayan kişi* (n=23)		
Tanımadığı kişi/kişiler	4	10.3
Tanıdığı kişi/kişiler	13	33.3
Akraba	9	23.1
Cevap yok	13	33.3

*Birden fazla yanıt verilmiştir

Hemşirelik bölümü öğrencilerinin istismar/ihmal davranış örneklerine verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde doğru yanıt verme oranı %22.2 ile %85.1 arasında değişmektedir. En fazla (%85.1) doğru yanıt verdikleri durum örneği cinsel istismara örnek olan “çocukların genital bölgelerine ellemek, teşhircilik, röntgencilik” örneği olup, ikinci sırada (%82.9) doğru yanıt verdikleri durum örneği ise ihmale örnek olan “çocuğu yalnız bırakmak” örneğidir. Öğrencilerin en az (%22.2) doğru yanıt verdikleri durum örneği duygusal istismara örnek olan “kardeşler arasında ayırım yapmak” örneği olup, bir sonraki en az (%27.2) doğru yanıt verdikleri durum örneği yine duygusal istismara örnek olan “çocuktan yaşının üstünde sorumluluk beklemek” örneğidir (Tablo 2).

Tablo 2: Öğrencilerin İstismar/İhmal Davranış Örneklerine Verdikleri Yanıtlar

Davranış Örneği	İstismar/ihmal değil		İstismar		İhmal		Bilmiyor	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Çocuğa tokat, yumruk atmak.	59	8.7	497	73.2	85	12.5	38	5.6
Çocuğu sarsmak, çimdiklemek.	72	10.6	443	65.2	121	17.8	43	6.3
Çocuğun genital bölgelerine ellemek, teşhircilik, röntgencilik.	70	10.3	578	85.1	20	2.9	11	1.5
Çocuğu yalnız bırakmak.	28	4.1	74	10.9	562	82.9	15	2.1
Çocuğu “öcü gelecek” diye korkutmak.	84	12.4	233	34.4	244	35.9	118	17.3
Çocuğa lakap takmak.	80	11.8	279	41.1	198	29.2	122	17.9
Çocuğu kucaklayıp sevmemek.	40	5.9	72	10.6	513	75.5	54	8.0
Anne babanın çocuğu sık eleştirmesi.	81	11.9	237	34.9	255	37.6	106	15.6
Çocuktan yaşının üstünde sorumluluklar beklemek.	89	13.1	185	27.2	285	42.1	120	17.6
Kardeşler arasında ayırım yapmak.	41	6.0	151	22.2	446	65.8	41	6.0
Çocuğa temiz kıyafetler giydirmemek.	27	4.0	71	10.5	550	81.0	31	4.5
Çocuğa cinsel eğitim vermemek.	20	2.9	87	12.8	530	78.2	42	6.1

Öğrencilerin istismar/ihmale ilişkin düşüncelerinde kararsızların oranı %8.9 ile %41.9 arasında değişmektedir. Öğrencilerin %36.5'i hiçbir anne babanın kendi çocuğuna zarar vermeyeceği düşüncesine sahiptir. Ancak %87'si de istismara uğrayan çocuk için mahkemede tanıklık yapmaktan kaçınılması gerektiği ve sağlık çalışanının istismara uğradığından şüphelendiği çocuğu mutlaka yasal organlara bildirmesi gerektiği düşüncelerine sahiptir (Tablo 3).

Tablo 3: Öğrencilerin Bazı İstismar ve İhmale İlişkin Örneklerle İlgili Düşünceleri

İstismar ve İhmale İlişkin Örnekler	Katılıyor		Katılmıyor		Kararsız	
	N	%	n	%	n	%
Çocuklarda fiziksel cezalandırmalar gereklidir.	48	7.1	537	79.1	94	13.8
Hiçbir anne-baba kendi çocuğuna zarar vermez.	247	36.5	210	30.9	222	32.6
Anne-baba çocuğu dövebilir, biz aile içi meselelere karışmamalıyız.	28	4.1	574	84.5	77	11.4
Çocuğuna fiziksel şiddet uygulayan ebeveyn şiddet sonrası çocuğu hastaneye hiçbir zaman götürmez.	153	22.5	242	35.6	284	41.9
Fiziksel istismara uğradığını söyleyen çocuğa inanmalıyız.	506	74.5	54	8.0	119	17.5
Kadınlar çocuklara cinsel istismarda bulunmazlar.	44	6.5	525	77.3	110	16.2

İstismara uğrayan çocuk için mahkemede tanıklık yapmaktan kaçınmalıyız.	28	4.1	590	87.0	61	8.9
Sağlık çalışanı istismara uğramış çocuğa ve ailesine objektif davranmalıdır.	513	75.6	53	7.8	113	16.6
Sağlık çalışanı istismara uğradığından şüphelendiği çocuğu mutlaka yasal organlara bildirmelidir.	590	87.0	24	3.5	65	9.5

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada hemşirelik bölümü öğrencilerinin soruların %41.6'sını %22.2 ile %41.1 oranında doğru yanıtladıkları; cinsel ve fiziksel istismar durum örneklerine daha fazla oranda (%65.2- %85.1) doğru yanıt verdikleri, duygusal istismar durum örneklerine ise daha az oranda (%22.2-%41.1) doğru yanıt verdikleri görülmüştür. Birçok çalışmanın bulgusu da hemşirelerin ya da hemşirelik bölümü öğrencilerinin bilgi gereksinimi olduğunu ortaya koymuştur (Akgün Kostak ve Vatansever, 2015; Burç ve Gündücü Tüfekçi, 2015; Elarousy, Helal ve Villiers, 2012; Gölge ve diğ., 2011; Poreddi et al., 2016). Gölge ve arkadaşlarının (2011) çalışmasında hemşirelerin %54.3'ünün çocuk istismarı ve ihmeline ilişkin bir olguyla karşılaştıklarında nasıl bir prosedür izlemeleri gerektiğini bilmedikleri belirlenmiştir. Hemşire-ebelerin %90.6'sı bu konuyla ilgili bilgi gereksinimleri olduğunu belirtmişlerdir (Gölge ve diğ., 2011). Burç ve Gündücü Tüfekçi'nin (2015) çalışmasında ise hemşirelerin öğrenim düzeyi arttıkça çocuk istismarı ve ihmalinin belirti ve risklerini tanılama düzeylerinin arttığı ve gruplar arasındaki farkın önemli olduğu, çocuk istismarı ve ihmali konusunda eğitim ve bilgi alan hemşirelerin çocuk istismarı ve ihmalinin belirti ve risklerini tanılama düzeylerinin daha yüksek olduğu, hemşirelerin çocuk istismarı ve ihmali olgularını tanılama süreçlerinde zorluk yaşadıkları belirlenmiştir. Akgün Kostak ve Vatansever (2015) çalışmalarında hemşirelik, fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin çocuk istismarı ve ihmali konusunda bilgilerinin yetersiz olduğunu saptamışlardır. Ancak bu öğrenci grubu içinde hemşirelik bölümü öğrencilerinin, 4. sınıf öğrencilerinin ve kız öğrencilerin çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili daha fazla bilgi aldıkları görülmüştür. Hindistan'da hemşirelik bölümü öğrencileri ile yapılan bir çalışmada da öğrencilerin çocuk istismarı ve ihmeline ilişkin bilgilerinin yetersiz olduğu belirlenmiştir (Poreddi et al., 2016). Elarousy ve arkadaşlarının (2012) çocuk ihmali ve istismarı konusunda hemşirelik öğrencilerinin bilgi ve tutumları ile ilgili araştırmasında ise çocuk istismar ve ihmali kursu alan öğrencilerin bilgi ve tutumlarının önemli düzeyde daha iyi olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmalardan farklı olarak hemşirelerin diğer meslek gruplarından çocuk ihmali ve istismarına ilişkin daha fazla puana sahip olduğu (Uslu ve Zincir, 2016) ve hemşirelerin çocuk ihmali ve istismarına ilişkin bilgilerinin orta düzeyde bulunduğu (Yılmaz, 2015) çalışmalara da rastlanmaktadır.

Çalışmada öğrencilerin "hiçbir anne-baba kendi çocuğuna zarar vermez" ve "çocuğuna fiziksel şiddet uygulayan ebeveyn şiddet sonrası çocuğu hastaneye hiçbir zaman götürmez" durumlarına katılmaları ya da kararsız kalmaları ise düşündürücüdür. Bu bulgu öğrencilerin çocuk ihmali ve istismarına ilişkin bilgi gereksinimleri olduğunu da desteklemektedir. Ancak katılımcıların "istismara uğrayan çocuk için mahkemede tanıklık yapmaktan kaçınmalıyız" ve "sağlık çalışanı istismara uğradığından şüphelendiği çocuğu mutlaka yasal organlara bildirmelidir" durumlarına beklendiği yanıtlar alınması geleceğin nesillerini oluşturan çocukların sağlığı açısından sevindirici görünmektedir. Nitekim Hindistan'da yapılan bir çalışmada da hemşirelik bölümü öğrencilerinin çocuk istismarı ve ihmalinin önlenmesine yönelik olumlu tutum sergilediği görülmüştür (Poreddi et al., 2016).

Bu çalışmanın sonucunda hemşirelik bölümü öğrencilerinin çocuk ihmali ve istismarı konusunda bilgi gereksinimleri olduğu görülmüştür. Bu nedenle hemşirelik bölümü öğrencilerinin eğitim müfredatında çocuk istismarı ve ihmeline yönelik derslerin olması ve öğrencilerin bu konudaki duyarlılıklarının artırılmasına yönelik uygulamaların yapılması önerilebilir. Ayrıca benzer çalışmaların daha büyük örnekleme eğitim bilimleri ve sağlık bilimleri alanında yapılması önerilebilir.

Not: Bu çalışma 27- 29 Ekim 2016 tarihlerinde Antalya'da 7 ülkenin katılımıyla düzenlenen World Conference on Educational and Instructional Studies- WCEIS'de bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

- Akgün Kostak, M. ve Vatansever, C. (2015). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili görüş ve düşünceleri. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 2(1), 1-11.
- Burç, A. ve Güdücü Tüfekçi, F. (2015). Hemşirelerin çocuk istismarı ve ihmalinin belirti ve risklerini tanıma düzeyleri. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(3), 144-151.
- Caneira, L. & Myrick, K. M. (2015). Diagnosing child abuse: The role of the nurse practitioner. *The Journal for Nurse Practitioners*, 11(6), 640-646.
- Elarousy, W., Helal, H. & Villiers, L. (2012). Child abuse and neglect: Student nurses' knowledge and attitudes. *Journal of American Science*, 8(7), 665-674.
- Erzurumluoğlu, Z. ve Gözen, D. (2014). Çocuk istismarı ve ihmali konusunda hemşirenin rolü. *1. Uluslararası Çocuk Koruma Kongresi*, İstanbul, (ss. 127).
- Gölge, Z. B., Hamzaoğlu, N. ve Türk, B. (2012). Sağlık çalışanlarının çocuk istismarı ve ihmali konusundaki farkındalık düzeylerinin ölçülmesi. *Adli Tıp Dergisi*, 26, 86-96.
- Işık Metinyurt, H. ve Yıldırım Sarı, H. (2016). Sağlık çalışanlarının çocuk ihmali ve istismarını tanıma düzeyleri. *Çocuk ve Medeniyet*, 1, 101-121.
- İnsan Hakları Derneği. (2008). *Çocuk İhmalini ve İstismarını Önleme Öğretmenler ve Aileler İçin Eğitim Kılavuzu*. Ankara: Berkay Ofset.
- Polat, O. (2007). *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı Tanımlar I*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Poreddi, V., Pashapu, D. R., BV, K., Gandhi, S., El-Arousy, W. & Math, S. B. (2016). Nursing students' knowledge of child abuse and neglect in India. *British Journal of Nursing*, 25(5), 264-268.
- Sofuoğlu, Z., Oral, R., Aydın, F., Cankardeş, S., Kandemirci, B., Koç, F., ve diğerleri. (2014). Türkiye'nin üç ilinde olumsuz çocukluk çağı deneyimleri epidemiyolojik çalışması. *Türk Pediatri Arşivi*, 49, 47-56.
- Tıraşçı, Y. ve Gören, S. (2007). Çocuk istismarı ve ihmali. *Dicle Tıp Dergisi*, 34(1), 70-74.
- Türkiye'de Çocuk istismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması, 2010. 07.05.2016 tarihinde <http://www.unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/cocuk-istismari-raporu-tr.pdf> adresinden alınmıştır.
- Uslu, N. ve Zincir, H. (2016). Multidisipliner ekipte yer alan meslek gruplarının çocuk istismar ve ihmaline ilişkin görüş ve tutumları. *Adli Tıp Dergisi-J For Med*, 30(1), 15-28.
- WHO (2016). Child Maltreatment. Retrieved November 03, 2016, from <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs150/en/>
- Yılmaz, B. (2015). Bir Hastanede Çalışan Hemşirelerin Çocuk İhmal ve İstismarına Yönelik Bilgi ve Yaklaşımlarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi.